

ACTIVIȘTII CULTURALI DESPRE TEATRU ȘI PUBLIC

Trăsătura fundamentală a teatrului nostru de astăzi este aceea că se află nemijlocit în slujba oamenilor muncii. Nu ne este de aceea deloc indiferent ce se joacă pe scenele noastre, în ce măsură oamenii muncii (cei pentru care se scrie și se joacă astăzi la noi teatru) frecventează sălile de teatru, în ce măsură spectacolele pe care le văd, răspund exigențelor lor, cum își împlinesc îndatoririle cei însărcinați cu educarea și îndrumarea gustului lor pentru teatru. Ne interesează, cu alte cuvinte, în ce măsură se realizează legătura dintre teatre și masele de spectatori, legătura dintre teatrul nostru *nou, revoluționar*, și spectatorul nostru *nou, luptător activ* în construirea socialismului.

Acțiunile întreprinse în vederea cunoașterii acestor probleme nu au fost — din păcate — prea numeroase. Consfăturile cu spectatorii organizate de teatre sînt puțin frecvente, putîndu-se număra pe degete; rare sînt și anchetele inițiate de presă, printre spectatori (deși atunci cînd au fost organizate, ele au demonstrat interesul și dragostea maselor de spectatori pentru problemele de seamă ale teatrului nostru de azi.) S-a trecut apoi cu vederea unul din factorii foarte importanți în realizarea legăturii dintre teatre și spectatori: activul cultural din comitetele de întreprindere.

Pentru a cunoaște cît mai îndeaproape cerințele muncitorilor în ce privește teatrul și modul în care se realizează legătura, firească și necesară, dintre teatre și masele de spectatori, revista *Teatrul* a inițiat — în cadrul redacției — o consfătuire între conducerile cîtorva teatre bucureștene și responsabili culturali ai unora din principalele întreprinderi din Capitală.

Au participat la această consfătuire responsabili culturali de la întreprinderile „25 August“, „Semănătoarea“, „Vasile Roaită“, „Timpuri noi“, „Clement Gottwald“, „Adesgo“, „Dudești ICECHIM“, „Ilie Pintilie“ etc. Din partea teatrelor bucureștene au luat parte tovarășul Ioan Massoff, secretarul literar al Teatrului Național „I. L. Caragiale“; Ion Golea, directorul de producție al Teatrului Tineretului; Sonia Filip, secretara literară a aceluiași teatru; A. Mandi, directorul adjunct al Teatrului Satiric-Muzical „C. Tănase“; Liviu Bratoloveanu, secretarul literar al Teatrului Muncitoresc C.F.R. și alții.

Problemele dezbătute cu prilejul acestei consfătuiri au demonstrat, o dată mai mult, importanța și utilitatea unor astfel de contacte. Sîntem convinși că ele vor găsi cea mai justă rezolvare, deopotrivă de folositoare teatrelor, cît și publicului cărui ele se adresează.

Redăm, în rîndurile care urmează, cîteva din cele mai de seamă probleme dintre cele dezbătute în cadrul consfătuirii, precum și unele din concluziile la care s-a ajuns în privința rezolvării lor.

PUBLICUL DE ASTĂZI AL TEATRULUI NOSTRU

— Peste 800 bilete sînt solicitate lunar de muncitorii fabricii noastre“, a afirmat Dumitru Bruno, responsabilul cultural al fabricii „Adesgo“.

— În fiecare lună, în întreprinderea noastră se distribuie mai mult de 1000 de bilete de teatru“, a declarat tovarășul Vasile Vasilescu, responsabilul cultural

al întreprinderii „Vasile Roaită“... Alte 1000 la fabrica „Kirov“, alte 1200 la „Flacăra Roșie“... Firește, lista ar putea fi continuată la nesfârșit.

Responsabilii culturali fac lunar un adevărat recensământ în rândul amatorilor de teatru, atunci când distribuie muncitorilor din întreprinderi, biletele de spectacole. După cum se vede, datele acestui recensământ ating cifre care, în urmă cu un deceniu și jumătate ar fi putut să pară cu totul neverosimile. S-a subliniat, în acest fel, faptul că zecile și sutele de mii de muncitori care au pășit în acești ani pragul teatrelor au devenit publicul obișnuit al sălilor noastre de spectacole. S-a arătat că pe acești spectatori noi îi interesează temele și conflictele care se desfășoară pe scenă, mai cu seamă în măsura în care ele oglindesc frământări proprii, în măsura în care piesele prezentate le deschid ferestrele spre rezolvarea acestor frământări; că îi interesează eroii de pe scenă, mai cu seamă, în măsura în care găesc în ei un sprijin și un îndemn în munca și lupta lor de zi cu zi pentru construirea unei noi vieți.

Totuși, la consfătuirea noastră, s-au ridicat cu privire la public, în general, două probleme importante. Pe de o parte, necesitatea de a trezi interesul pentru teatru la un și mai mare număr de muncitori, de a le îndruma cu și mai multă consecvență pașii spre sălile de spectacole, de a mări frecvența lor la teatru. Pe de altă parte, sarcina de a educa și îndruma gustul artistic al aceluia spectator al cărui gust și înțelegere nu sînt încă îndeajuns de formate, care ține încă să vină la teatru numai pentru a rîde, fără a învăța: gata să aplaude piese lipsite de semnificații majore și de calități artistice, piese care nu pot să-i ofere decît un amuzament facil și a căror amintire se șterge la cîteva ore după căderea cortinei.

S-a vădit din discuții, că pentru educarea și ridicarea gustului artistic și al acestei categorii de spectatori e nevoie să se îmbunătățească și să se intensifice munca teatrelor, a publicațiilor și a responsabililor culturali din întreprinderi, în așa fel, încît arta să capete un ecou și mai amplu în rîndul maselor. Faptul că mai există oameni care preferă aproape cu exclusivitate spectacolele ușoare, este un semn că munca noastră nu a fost dusă pînă la capăt. Nu putem considera că ne îndeplinim așa cum trebuie munca noastră, atîta vreme cît nu vom izbuti să sădăm în rîndul tuturor oamenilor muncii gustul pentru teatru, cît nu îi vom face, în același timp, apți să sezeze din complexitatea fenomenului artistic, valorile reale, cît nu vor ajunge să judece de pe pozițiile cele mai înaintate, operele pe care le văd reprezentate pe scenă.

REPERTORIUL TEATRELOR ȘI NIVELUL SPECTACOLELOR

Repertoriul teatrelor noastre este oare în măsură să trezească interesul maselor de muncitori? Satisface el întru totul cerințele lor? Spectacolele sînt oare la înălțimea artistică cerută, pentru a răspunde exigențelor ideologice și artistice ale oamenilor muncii? Iată un alt șir de probleme cărora s-a căutat, în cadrul consfătuirii, să li se dea o dezlegare.

S-au adus obiecții în privința practicii pe care o au conducerea unor teatre de a prezenta unele spectacole vreme îndelungată, pentru considerentul că nu și-au epuizat succesul.

„— În repertoriul teatrului nostru — a declarat, de pildă, Ioan Massoff, secretarul literar al Teatrului Național — sînt o serie de spectacole care se joacă de foarte mulți ani. Se presupune că cei mai mulți dintre spectatori le-au văzut. Aștepta epuizarea succesului pentru a le înlocui, cred că nu e o orientare justă. E nevoie să se reîmprospăteze repertoriul. Să se prezinte mai multe premiere. Teatrul nostru și-a propus să facă acest lucru, și-l face.“

„— Există totuși unele spectacole care, în ciuda faptului că se joacă de ani de zile — a arătat tovarășa Silvia Paraschiv, delegata Teatrului Municipal — au rămas încă necunoscute unui foarte mare număr de muncitori și sînt încă solicitate într-o însemnată măsură.“

Acest fapt, — cu totul adevărat — nu constituie însă, după părerea vorbitorilor, un argument împotriva necesității de a se reîmprospăta repertoriul. El vine să confirme doar mărirea numărului virtual al spectatorilor noștri de teatru, și

acest lucru trebuie avut în vedere. Este vorba deci (în cazul în care spectacolele care nu cedează locul de pe afiş, sînt valoroase), de a se crea posibilitatea ca aceste spectacole să fie văzute de un număr cît mai mare de spectatori. Nu există deci nici o contradicţie între necesitatea măririi numărului de premiere — care ar duce, implicit, la varietatea repertoriului — şi reprezentarea unor spectacole, vreme îndelungată, ceea ce ar permite vizionarea lor de un cît mai mare număr de spectatori. S-ar cuveni însă, ca spectacolele „veterane” să nu îmbătrînescă; capodoperele dramaturgiei noastre sau cele ale dramaturgiei universale să fie realizate ca de pildă, *O scrisoare pierdută* sau *Revizorul* de la Teatrul Naţional în chip remarcabil şi astfel să poată fi jucate ani în şir şi să aparţină, aşadar, repertoriului permanent al teatrului. Dar, chiar așa fiind, se cere a se ține seama, ca ele să fie programate în așa fel încît să nu stînjenească prezentarea spectacolelor noi.

Publicul cere, în mare măsură, spectacole care să dezbată problemele actualității. Este interesat de ele, participă cu însuflețire la cele mai izbutite (dovadă caracterul de adevărat miting pe care îl capătă uneori spectacolele cu piesa *Omul cu arma* de N. Pogodin, la Teatrul Municipal, atunci cînd publicul — alcătuit din muncitori — își exprimă direct și cu entuziasm adeziunea față de eroii înaintați ai piesei).

Se constată însă că unele spectacole cu problematică actuală nu sînt suficient de realizate, pe plan ideologic sau artistic, mai cu seamă. Se impune, prin urmare, conducerii teatrelor, să poarte o mai mare grijă în realizarea tuturor spectacolelor în general, și cu osebire, în realizarea aceloră, care dezbat problemele actualității, pentru ca ele să poată satisface exigențele în vădită creștere, pe care le au cei mai mulți dintre spectatori.

„— Teatrul Național pe care-l apreciem, întrucît grupează cei mai mulți actori de frunte ai scenei noastre, este foarte solicitat — arată tovarășul Vasile Vasilescu de la Uzinele „Vasile Roaită”. Spectacolul *Baraca* prezentat însă nu de mult la acest teatru — continuă dînsul —, nu a fost apreciat de salariații din întreprinderea noastră, fiind socotit foarte slab realizat.”

„— Spectacolul a fost scos de pe afiş”, se grăbește să adauge tovarășul Massoff.

„— Foarte bine — răspunde V. Vasilescu. Muncitorii n-au avut nimic de învîțat de la acest spectacol, al cărui stil confuz nu le-a trezit decît nedumeriri.”

Se impune îmbunătățirea repertoriului și a spectacolelor Teatrului Satiric Muzical „C. Tănase”, investirea acestora cu atributele adevăratei arte. Numai așa se va înălțura în chip hotărît posibilitatea considerării teatrului de estradă drept un gen minor.

În privința comediilor reprezentate de teatrele noastre dramatice, este de dorit o selectare mai judicioasă a celor de care dispunem, în vederea introducerii în repertoriu a celor mai valoroase. În al doilea rînd, s-ar cuveni ca scriitorii noștri de comedie să-și ascuță mai des piana și să sufle colbul de pe călimări, îndreptîndu-și în același timp mai stăruitor atenția asupra problemelor majore ale actualității noastre.

LEGĂTURA DINTRE TEATRE ȘI MUNCITORI. ROLUL ACTIVISTULUI CULTURAL

Consfătuirea a scos la iveală în nenumărate rînduri lipsa unei legături permanente și strînse între conducerile teatrelor și activiștii culturali din întreprinderi.

„— Nu a existat o legătură între conducerile teatrelor și comisiile culturale din cadrul comitetelor de întreprindere. Dacă ar fi existat această legătură, am fi putut înregistra rezultate mult mai bune” — a mărturisit Cristian Niculescu, delegatul întreprinderii „Semănătoarea”.

S-a arătat în continuare, că muncitorii din întreprinderi doresc să-i cunoască mai îndeaproape pe maestrii scenei. Doresc să fie vizitați de aceștia la locul lor de muncă. Vor să stea de vorbă cu ei.

„— Vrem să vină la noi Birlic, Beligan, Calboreanu, Cazaban și alți maștri ai scenei, a arătat delegatul uzinelor „Vasile Roaită”, tovarășul Vasile Vasilescu. Vrem să-i cunoaștem și să ne cunoască. Să schimbăm cîteva vorbe împreună.” (Invitația aceasta am făcut-o mai de mult; o reînvoim aici, în credința că oricît ar fi de copleșiți de muncă, maestrii scenei își vor găsi totuși, din cînd în cînd, o

frîntură de ceas pentru a răspunde la această invitație, așa cum a făcut-o — e cam mult de atunci — maestrul Vraca.)

Delegatul Teatrului Municipal a răspuns acestei invitații cu o contrainvitație, arătînd că vizitele în colectiv ale muncitorilor la teatre ar fi și ele foarte dorite și, fără îndoială, instructive. Asemenea vizite ar da muncitorilor prilejul să afle multe din aspectele muncii, pe care o pretinde însuflețirea scenică a unei piese, aspecte care, astăzi, continuă să fie, pentru cei mai mulți dintre ei, cu totul necunoscute.

Tovarășul Cristian Niculescu, responsabilul cultural al uzinelor „Semănătoarea”, a arătat că ar fi necesară prezentarea de către colectivele teatrelor a mai multor spectacole în sălile cluburilor din întreprinderi. Apreciind eforturile, pe care le depun în această privință, Teatrul Municipal și Teatrul Muncitoresc C.F.R., trebuie să arătăm că, în general, deplasările teatrelor la întreprinderi sînt încă nesatisfăcătoare.

Răspunzînd cererilor formulate de muncitori, teatrele trebuie să considere ca o datorie de onoare, vizitarea întreprinderilor. Spectacolele prezentate cu aceste prilejuri, care ar putea fi urmate eventual și de discuții, ar constitui cel mai favorabil prilej pentru a cunoaște cerințele muncitorilor, în ce privește alcătuirea repertoriului, sau pentru a le afla părerile în privința realizării spectacolelor. Ținînd seama că recentele conferințe experimentale organizate de teatre în sălile proprii, nu pot satisface toate cererile, n-ar fi rău să se organizeze asemenea conferințe și în cluburile întreprinderilor.

Autorii noștri dramatici ar putea, de asemenea, vizita, din cînd în cînd, cîte o întreprindere, pentru ca în cadrul întîlnirilor cu muncitorii, să le vorbească despre operele lor, despre munca și frămîntările lor creatoare.

Desigur că, modalitățile în care se poate realiza o legătură între oamenii de teatru și muncitori, nu se opresc aici. Se pot organiza, de pildă, la cluburile întreprinderilor, întîlniri, în cadrul cărora actorii să fie solicitați să vorbească despre rolurile interpretate, despre momentele mai însemnate din viața lor artistică, despre strădaniile depuse pe drumul desăvîrșirii artei lor.

Pentru menținerea unei legături mai strînse între conducerile teatrelor și responsabilii culturali, s-a arătat că ar fi bine să se organizeze de către teatre, în mod periodic, consfătuiri cu activiștii culturali din întreprinderi, în vederea găsirii mijloacelor celor mai eficiente în munca lor comună de atragere și educare a spectatorilor.

Discuțiile au arătat (unii dintre participanții la consfătuire au subliniat ei înșiși, autocritic) că responsabilii culturali nu și-au înțeles întru totul menirea pe care o au în ce privește munca de popularizare a realizărilor teatrale.

„— Ne-am mulțumit, în general, a spus Dumitru Bruno, responsabilul cultural al fabricii „Adesgo”, să fim simpli difuzori de bilete.”

„— Mai mult, a adăugat tovarășa Silvia Paraschiv, delegata Teatrului Municipal, unii responsabili culturali nu au făcut nici măcar atît. Fostul responsabil cultural al întreprinderii F. C. „Gheorghiu-Dej”, pretextînd că întîmpină dificultăți în adunarea banilor, a încetat să mai distribuie bilete la muncitorii din această întreprindere.”

Mărginindu-se la această muncă de impresariat, cei mai mulți s-au dovedit a fi astfel doar niște simpli intermediari între casa de bilete a teatrelor și întreprindere.

„— Dar oare acesta e rostul activistului cultural?”, a întrebat, pe bună dreptate, tovarășul Liviu Bratoloveanu, secretarul literar al Teatrului Muncitoresc C.F.R. Activistul cultural — a adăugat el — trebuie să convingă pe muncitori să vină la teatru, să-i educe, să-i ajute să discearnă care sînt adevăratele valori artistice. „D-voastră — s-a adresat el responsabililor culturali — trebuie să îndrumați publicul să asiste la spectacole de pe urma cărora să învețe să gîndească. Acela e un adevărat activist cultural, care e conștient de acest lucru.”

„— Dar cum putem s-o facem, dacă, noi înșine sîntem puși în situația de a nu cunoaște întotdeauna spectacolul, pe care vrem să-l popularizăm și pentru care difuzăm bilete; dacă din aceeași cauză, sîntem adesea nevoiți să facem relatări aproximative despre o piesă și alta, ba, ceea ce e mai trist, să brodăm în jurul lor chiar păreri fanteziste!”, a replicat Ion Jena, delegatul muncitorilor de la întreprinderea „25 August”. „Iată, a continuat el, nu de mult am fost pus într-o situație destul de încurcătoare față de cîțiva muncitori care ne-au întrebat despre piesa de la Teatrul

Armatei *La poarta Brandenburg*. N-aş vrea, în ruptul capului să se mai repete" — a încheiat el.

De aceea, ni s-a părut foarte legitimă cererea lui la care s-au raliat și ceilalți responsabili culturali, de a li se crea de către teatre posibilitatea să vizioneze spectacole speciale de avant-premieră.

În preocuparea de a găsi mijloacele și metodele cele mai bune de popularizare a spectacolelor în rîndul muncitorilor și de trezire a interesului pentru teatru, s-au făcut în cadrul dezbaterilor, unele propuneri interesante.

Crearea unor „colțuri culturale“ în întreprinderi, în cadrul cărora, în forme cît mai variate și atrăgătoare, să se prezinte noutățile vieții teatrale din Capitală, ținîndu-se astfel la curent salariații din întreprindere, cu tot ce se repetă și se joacă pe scenele noastre; organizarea în cadrul cluburilor a unor „ore teatrale“, în care, cîte un actor, un dramaturg, un critic de teatru, etc., să facă (în sălile de sediu ale teatrelor sau în cluburile întreprinderilor) expuneri asupra pieselor, expuneri urmate de discuții, întrebări și răspunsuri; organizarea de discuții, înainte ori după spectacol, în cadrul secțiilor din întreprinderi (așa cum se face, după cum șîntem informați, la întreprinderea Kirov); confecționarea unor panouri care să prezinte întregul repertoriu al teatrelor (așa cum, pare-se, a făcut Teatrul Municipal) și care să fie expuse în incinta întreprinderilor; confecționarea cu sprijinul eventual al Sfatului Popular a unor fotogazete și fotomontaje, care să prezinte aspecte din diverse spectacole; gazetele de perete ale întreprinderilor să rezerve cîte un spațiu vieții teatrale, spațiu în care să se consemneze părerile cele mai avizate ale muncitorilor, în urma vizionării unui spectacol valoros ce merită a fi popularizat; ziarele de întreprindere (acolo unde există), să dedice și ele o rubrică permanentă mișcării și problemelor teatrale. Acestea sînt cîteva din propunerile care au fost făcute. Pentru traducerea lor în viață, conducerea teatrelor s-au angajat să acorde întreprinderilor întregul lor sprijin. Teatrul Tineretului, de pildă, s-a oferit să execute în atelierele proprii, prin contribuția pictorilor decoratori ai teatrului, o parte din materialele necesare. Teatrul Municipal s-a angajat și el să pună la dispoziția întreprinderilor, diverse texte privind viața și creația actorilor din colectivul său, texte care să fie transmise prin stațiile de amplificare din incinta întreprinderilor.

De o mare utilitate pentru popularizarea spectacolelor socotim că ar fi organizarea în întreprinderi a unor recitaluri de teatru, care să cuprindă fragmentele cele mai semnificative din spectacolele curente ale teatrelor. Rostul prezentării unor asemenea recitaluri (care se cer a fi precedate și de unele expuneri), ar fi acela de a trezi interesul muncitorilor pentru spectacolele respective, de a trezi dorința de a fi văzute în întregime pe scenele teatrelor. Ele ar putea constitui o foarte vie, sugestivă și eficace invitație la teatru.

Arătîndu-se că în ziarele cotidiene viața teatrelor este foarte palid oglîndită, s-a subliniat și necesitatea ca presa să reflecteze mai amplu, și cu mai multă consecvență viața teatrelor; să publice rubrici permanente în care să însereze — în afara cronicilor obișnuite — cît mai multe știri, comentarii, reportaje etc., referitoare la noile spectacole.

„— Căpătînd un caracter mai variat (expuneri asupra pieselor, interviuri cu autorul, atunci cînd este vorba de o piesă originală cîntemporană, cu regizorul și protagoniștii piesei, reportaje despre repetiții, etc.) știrile referitoare la viața teatrelor ar trebui să înformeze permanent pe spectatori, despre toate etapele muncii viitoarelor spectacole“ — și-a exprimat dorința tov. Silvian de la Teatrul Național.

S-a formulat de asemenea cerința ca săptămânalul „Viața culturală a Capitalei” să capete un alt profil, ca să poată veni realmente în sprijinul activiștilor culturali, în munca lor de popularizare a realizărilor teatrelor.

„— Ar fi foarte util — a sugerat tov. Liviu Bratoloveanu — ca această publicație să tipărească fotomontaje care să prezinte o serie de momente dintre cele mai semnificative ale noilor spectacole. În acest fel, interesul pentru aceste spectacole ar crește într-o mare măsură.”

PROBLEME ORGANIZATORICE-ADMINISTRATIVE

Contractele încheiate între întreprinderi și teatre, în vederea distribuirii biletelor, s-au dovedit a fi foarte utile, ușurând mult posibilitatea muncitorilor de a viziona spectacolele și asigurând astfel teatrelor publicul de care au nevoie.

Lipsa de preocupare a unor activiști culturali și distribuirea nejudicioasă de către administrațiile unor teatre a biletelor contractate, au avut însă urmări neplăcute. Teatrele au pe viitor obligația, prin formele pe care le cred de cuviință, să faciliteze încheierea unui număr mai mare de contracte, asigurând în același timp distribuirea, pe baza acestora, a locurilor celor mai bune.

Paralel cu această acțiune, ar constitui un însemnat sprijin pentru activiștii culturali din întreprinderi, înființarea unei case comune de bilete, destinată numai spectatorilor recrutați din întreprinderi, o asemenea casă de bilete, urmând a fi pusă în grija teatrelor.

E necesar de asemenea, printre altele, să se ia de către conducerile administrative ale teatrelor, unele măsuri în ce privește buna îngrijire a sălilor de spectacol. Tovarășul Șuşnea, responsabilul cultural al Uzinelor Metalurgice „Grivița Rosie”, a arătat că spectatorii apreciază faptul că multe săli au fost renovate, favorizându-se buna vizionare a spectacolelor. Dar, mai sînt unele săli care nu oferă condiții prea bune pentru urmărirea celor ce se petrec pe scenă. De pildă, sala Comedia. Scaunele din balconul acestei săli scîrție la cea mai mică mișcare, creînd o adevărată „muzică de sală”, nedorită care constituie un impediment foarte serios pentru buna ascultare a spectacolului. Se impune să se ia o dată măsuri pentru înlăturarea acestui neajuns care face pe posesorii biletelor de balcon la sala Comedia să pășească cu strîngere de inimă pragul teatrului, iar altele să refuze chiar aceste bilete.

Cu prilejul consfătuirii s-a subliniat încă o dată sarcina de majoră însemnătate a atragerii unui cît mai mare număr de muncitori în sălile teatrelor noastre — obiectivul principal către care trebuie să se îndrepte eforturile comune ale teatrelor, activiștilor culturali și organelor de presă.

A ne mulțumi doar cu constatarea că oaspeții teatrelor noastre sînt destul de numeroși, fără a căuta să invităm cît mai mulți oaspeți noi din rîndul muncitorilor pe care — în principal — avem datoria de a-i sluji cu dragoste și competență, a-i educa neobosit, înseamnă a ne achita formal de îndatoririle pe care le avem. După cum poate fi vorba tot de o achitare formală a îndatoririlor, atunci cînd, avînd în mijlocul nostru pe acești oaspeți pe care îi dorim, nu vom ști să răspundem la cerințele și exigențele lor prin spectacolele pe care le vom oferi.

Discuțiile purtate la consfătuire s-au dovedit utile, ele prilejuind un viu schimb de experiență între activiștii culturali și teatre, de pe urma căruia, și unii și alții, au putut realiza învățăminte prețioase.

T. Zamfir